C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr. 21rji-660/2025 Judecătoria Orhei, sediul Rezina
1-24090897-03-21rji-21052025 Judecător: Ludmila Tetiu

D E C I Z I E
În numele Legii

16 octombrie 2025 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de apel Nord
În componența:
Președintele completului, judecătorul: Ghenadie Liulca
Judecătorii: Aurelia Andronache și Ludmila Iarmaliuc

judecând în ordine de recurs, în lipsa părților, recursul directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 aprilie 2025, privind admiterea plângerii depusă de condamnatul Pascari Andrei împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 13.08.2024 condamnatul Pascari Andrei a depus în instanța de judecată plângere referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 15 Cricova și în Penitenciarul nr. 17 Rezina care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale şi reducerea pedepsei în legătură cu încălcarea drepturilor privind condițiile de detenție.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 15 ianuarie 2025 s-a declinat competența la examinarea cererii înaintate de către condamnatul Pascari Andrei, împotriva administrației Penitenciarului nr. 15 Cricova, referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și reducerea termenului de pedeapsă conform art. 473^2 Cod de procedură penală, în favoarea judecătorului desemnat cu atribuții de judecător de instrucție a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 aprilie 2025 a fost admisă parțial plângerea condamnatului Pascari Andrei împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, condamnatul Pascari Andrei, a fost deținut în Penitenciarul nr. 15 Cricova în perioada 01.07.2024 -16.12.2024, și în Penitenciarul nr. 17 Rezina în perioada 11.08.2022 - 01.07.2024, în total 858 (opt sute cincizeci și opt) zile, în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO

Dat fiind faptul că Pascari Andrei este condamnat la detenție pe viață, acesta nu poate solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, însă i s-a explicat că este în drept să înainteze o acțiune civilă.

Exercitarea căilor de atac:

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus directorul Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care plângerea condamnatului Pascari Andrei să fie respinsă ca neîntemeiată.

În argumentarea recursului s-a invocat că Pascari Andrei în Penitenciarele nr. 15 Cricova și nr. 17 Rezina nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, fiind descrise toate condițiile de detenție, concluzionându-se că acestea nu pot fi calificate ca inumane și degradante, adică contrare prevederilor art. 3 CEDO.

La fel, la examinarea plângerii lui Pascari Andrei instanța nu a luat în considerație particularitățile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare.

Argumentele părților:

Potrivit prevederilor art.447 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice pârților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

La data de 15.10.2025 în instanța de recurs a parvenit de la condamnatul Pascari Andrei referința, pentru respingerea recursului declarat ca fiind nefondat, menționând că dificultățile cu care s-a confundat pe parcursul detenției, au atins pragul de severitate prevăzut de art. 3 CEDO.

Aprecierea instanței de recurs:

Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate, cercetând materialele cauzei, Colegiul penal consideră necesar de a respinge recursul directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina Veaceslav Dascal, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 aprilie 2025, ca fiind nefondat, cu menținerea încheierii, reieșind din următoarele considerațiuni:

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art.469 alin. (1) pct.17^1) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Din materialele cauzei penale instanța de fond a reținut că, prin sentința Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău, din 04.12.2014, Pascari Andrei a fost condamnat în baza art. 145 alin. (2) lit. b), i), j), g) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu detențiunea pe viață, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21.09.2015, sentința Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău, din 04.12.2014, a fost casată în partea stabilirii pedepsei, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri prin care în privința lui Pascari Andrei a fost stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 20 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.. Conform art. 385 alin. (4) Cod penal, s-a redus condamnatului pedeapsa cu stabilirea pedepsei de 19 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 14.06.20216, recursurile ordinare, declarate de inculpatul Pascari Andrei și partea apărării au fost respinse ca inadmisibile. Recursurile ordinare declarate de acuzatorului de stat și succesorului părţii vătămate au fost admise, casată decizia Colegiului penal al Curţii de Apel Chișinău din 21 septembrie 2015, și menținută sentința Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 04 decembrie 2014.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 07.12.2017 s-a dispus inadmisibilitatea recursului în anulare împotriva deciziei Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiţie din 14 iunie 2016, în cauza penală în privința lui Pascari Andrei, ca fiind declarat peste termen.

În speță, Colegiul penal reține că în plângerea înaintată s-a solicitat constatarea aflării condamnatului Pascari Andrei în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarele nr. 15 Cricova și nr. 17 Rezina, cu reducerea pedepsei.

Potrivit raportului administrației instituției penitenciare, se invocă că Pascari Andrei s-a deținut în Penitenciarele nr. 15 Cricova și nr. 17 Rezina în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman si/sau degradant.

Astfel, analizând încheierea recurată în raport cu argumentele recurentului, Colegiul penal constată temeinicia soluției instanței inferioare în partea ce ține de constatarea faptului că, Pascari Andrei a fost deținut în perioada 01.07.2024-16.12.2024 în Penitenciarul nr. 15 Cricova, și în perioada 11.08.2022-01.07.2024 în Penitenciarul nr. 17 Rezina, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, manifestate prin deținerea în celule insalubre –în care se încalcă normele de igienă, se simte miros de umezeală, mucegai, urme de scurgeri de pe acoperiș, iar pe timp de ploaie din tavan curge apă în celulă, asistența medical insuficientă, fapt ce contravine Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați.

La acest capitol, instanța de recurs remarcă că condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 15 Cricova sânt integral confirmate prin raportul privind vizita de monitorizare efectuată în Penitenciarul nr.15 Cricova pe data de 18 decembrie 2018, în cadrul căruia membrii Consiliului pentru prevenirea torturii creat pe lângă Oficiul Avocatului Poporului au constatat că plasarea deținuților în celulele din blocul locativ nr. 1 nu ţine cont de standardele internaționale, potrivit cărora: 1 persoană – 6 m^2 + anexa sanitară; 2 persoane – 6 m^2 + 4m^2 + anexa sanitară; 3 persoane - 6m^2 + 4m^2 + 4m^2 + anexa sanitară; Celula destinată pentru detenția persoanelor aflați la greva foamei nu corespunde standardului minim pentru detenția unui singur deținut; baia sectorului nr.1 necesită reparație pentru crearea

condițiilor sanitaro-igienice adecvate; există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influențează accesul la servicii medicale a condamnaților, precum şi documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante; acces limitat la servicii stomatologice de protezare, inclusiv consultația medicului privat din cauza prețurilor excesive pentru asigurarea escortei; folosirea staționarului serviciului medical pe termen lung ca spațiu locativ; în secţia medicală nu este desfășurat izolator medical.

Colegiul penal remarcă că, condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 17 Rezina sânt integral confirmate prin raportul privind respectarea drepturilor şi libertăților omului în Republica Moldova în anul 2021, în cadrul căruia membrii Consiliului pentru prevenirea torturii, creat pe lângă Oficiul Avocatului Poporului, au constatat că condițiile materiale de detenție în instituțiile penitenciare (nr.17, nr.11, nr.5, nr.13, nr.10, nr.16, nr.8, nr.12, nr.2) rămân alarmante. Ombudsmanul reafirmă angajamentul Guvernului de asigurare a condițiilor demne în spațiile închise şi îndeamnă executivul să decidă asupra unei evaluări globale a situației. Alocarea fragmentară şi insuficientă a resurselor financiare în fiecare an poate să nu fie soluția optimă. Prin urmare, probabil este necesar de revizuit conceptul executării măsurilor privative de libertate, având în vedere austeritatea bugetului public.

Drept consecință, Colegiul penal va respinge alegațiile recurentului potrivit cărora pe perioada detenției sale în Penitenciarele nr. 15 Cricova și nr. 17 Rezina condamnatul Pascari Andrei nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, or, la analiza condițiilor de cazare a deținutului urmează a se reține prevederile Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții.

În susținerea celor expuse, Colegiul penal notează dispoziția art.473^4 alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit căreia la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât şi rapoartelor instituțiilor naționale şi internaționale în domeniu.

În acest sens CtEDO a explicat că, dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(a se vedea în acest sens cauza A. şi alţii c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98).*

La acest capitol, Colegiul penal constată că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Pascari Andrei pe parcursul detenției sale în Penitenciarele nr. 15 Cricova și nr. 17 Rezina, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În subsidiar, având în vedere că, la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul conform art.473^4 alin.(6) Cod de procedură penală, a prevăzut că în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), persoanele condamnate la detenție pe viață nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acțiune civilă, Colegiul penal concluzionează asupra temeiniciei soluției primei instanțe privind explicarea dreptului condamnatului Pascari Andrei de a se adresa cu acțiune separată în procedura contencioasă în vederea reparării prejudiciului cauzat pentru condiții precare de detenție care contravin prevederilor art. 3 CEDO, pentru perioada totală de 858 zile în care s-a deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr. 17 Rezina dacă va considera de cuviință.

Respectiv, constatând motivarea instanței a fi una plauzibilă, Colegiul o preia în tot și o însușește, ceea ce este în corespundere cu jurisprudența CtEDO în cauza *Albert vs. România din 16.02.2010*, potrivit căreia, instanțele naționale deși au obligația să-și motiveze deciziile, acest fapt totuși nu impune acordarea unui răspuns detaliat pentru fiecare argument *(Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61),* pentru respectarea caracterului echitabil a procesului, fiind necesar ca instanța internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să examineze chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În atare circumstanțe, instanța de recurs reține că instanța de fond a pronunțat o încheiere întemeiată şi motivată, iar în situația în care instanța şi-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care infirmă/afirmă acuzația, permițând părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță *(Hotărârea CtEDO Garcia Ruis versus Spania).*

Pe motivele expuse mai sus, Colegiul penal va respinge recursul declarat de directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 aprilie 2025 ca fiind nefondat, menținând fără modificări încheierea adoptată de prima instanță.

În conformitate cu prevederile art.449 alin. (1) pct.1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 aprilie 2025, prin care a fost admisă plângerea condamnatului Pascari Andrei împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se respinge ca nefondat, cu menținerea încheierii în cauză fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului: **Judecător:** **Judecător:**